

מנה בדת

לע"נ הגאון ר' שמואל יעקב בן רבי
יששכר דב בורנשטיין זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 69 פרשת אחרי מות קדושים תשפ"א

שינוי הדף היומי בדון קצרו

יומא יד-כ

שלקמן שנינו הפיס השני מי מדשן המנורה והפיס השלישי חדשים פיסו לקטורת ומשמע שנרות קודמים, ואביי אומר שיש הטבת ב' נרות וגם הטבת ה' נרות והקטורת מחלקת ביניהם, אך קשה שאביי עצמו אמר בסדר המערכה שמפסיק ביניהם בדם התמיד, ויש לומר שרק לאבא שאול מפסיק בדם תמיד אך לרבנן מפסיק בקטורת, שהברייתא אומרת שמקטיר ואח"כ מטיב, ואבא שאול אומר קודם מטיב ואח"כ מקטיר, והוא למד מהפסוק: **בבוקר בבוקר בהטיבו את הנרות יקטירנה שקודם הטבה ואח"כ הקטרה**,

דף טו ולרבנן כוונת הפסוק שכשמטיב הנרות הקטורת הוקטרה כבר, שהרי בבין הערביים כתוב **ובהעלות אהרן את הנרות בין הערביים יקטירנה**, ולא יתכן לומר שקודם הדלקת הנרות ואח"כ הקטורת, שהרי כתוב במנורה **מערב עד בוקר** ולמדו מזה בברייתא שנותנים בה מדה שתדלק כל הלילה או שלומדים מזה שאין עבודה שכשרה מערב עד בוקר אלא זו, וא"כ ודאי הדלקה מאוחרת אלא כוונת הפסוק שבשעת ההדלקה תהיה הקטורת מוקטרת כבר, ואבא שאול אומר שיש מיעוט אותן, קודם נרות ואח"כ קטורת,

רב פפא מתרץ בין המשניות של יומא, שמה ששנינו לקמן נרות קודמים זה לאבא שאול ואצלינו משמע שקטורת קודמת זה לרבנן, אך לפ"ז מה שכתוב בפרק ג' שהביאו את התמיד קרצו ומרק אחר שחיטה על ידו, נכנס להקטיר הקטורת ולהיטיב הנרות, וזה כרבנן וא"כ יוצא שבפרק א' זה כרבנן ובפרק ב' כאבא שאול ופרק ג' כרבנן, ואומר רב פפא שאכן כך, ולכן אביי לא תירץ את המשניות כרב פפא, ומה שרב פפא לא תירץ כאביי שלא מסתבר שבפרק א' דיברו על ב' נרות ובפרק ב' על ה' נרות, ואביי אומר שהמשנה רק מורה הוראה כללית שכה"ג יתרגל לעבודה, ואת הסדר עצמו המשנה שונה אח"כ.

ר"ש איש המצפה אמר שמחלק את נתינת הדם בקרן מערבית דרומית, ור' יוחנן ביאר בשם תלמיד ר' ינאי שר"ש למד מהפסוק **ושעיר עיזים אחד לחטאת לה' על עולת התמיד יעשה ונסכו**, שזה עולה שעושים בה מעשה חטאת, ובתחילה נותן בקרן אחת נתינה אחת שהיא שתיים, ובמערבית דרומית נותן בנפרד כחטאת, ואין לומר שיתן פעמיים ב' פעמים שהן ד' כעולה וד' פעמים כחטאת, שלא מצאנו דמים שמכפרים ב' פעמים, אך קשה שלא מצאנו דמים שחציים עולה וחציים חטאת, אלא שהפסוק הקיש וא"כ נאמר שיתן פעמיים כעולה וכחטאת, ויש לומר שעושים רק הפסק במתנות אך לא מצאנו שחוזרים על המתנות לגמרי, ואין לומר שיתן אחת שהיא ב' למטה כעולה וב' פעמים למעלה כחטאת, שלא מצאנו דם שחציו למטה וחציו למעלה, ואף שבדמים הפנימיים נאמר הזה ממנו אחת למעלה וז' למטה, יש לומר שזה רק כמצליף וביאר רב יהודה כשליח ב"ד המכה שהולך ויורד ולא במקום אחר, ומה שכתוב הזה ממנו על טהרו של מזבח ז' פעמים, לכאורה

דף יד רבא מבאר שלר' יהודה כה"ג אונן אינו עובד כל היום שמא יאכל, ורב אדא בר אהבה שואל שבמשנתנו אמר ר' יהודה שמתקנינים לו אשה אחרת שמא תמות אשתו, וא"כ רואים שהוא עובד אף שהוא אונן על מות אשתו, ולא חששו שיאכל, אמר רבא שביו"כ לא חששו שיאכל כיון שכולם לא אוכלים, אך ביום אחר שכולם אוכלים גזרו שיבוא לאכול באנינות, אך לכאורה כיוון שהוא מגרשה לא חל עליו אנינות, וצ"ל שאף שאין דין אנינות אך הוא ודאי טרוד ממות אשתו.

משנה כל ז' הימים כה"ג זורק את הדם ומקטיר את הקטורת ומטיב הנרות ומקריב את הראש והרגל ובשאר ימות השנה יכול להקריב אם רוצה, שהוא מקריב חלק בראש וכן נוטל חלק בראש. **גמרא** רב חסדא אומר שמשנתנו אינה כדעת ר"ע, שר"ע לומד מוהזה הטהור על הטמא, שטהור שהזו עליו אפר פרה נטמא א"כ הכה"ג אינו יכול לעבוד, וחכמים למדו מהפסוק שהזאה היא רק בדברים שיכולים לקבל טומאה, שאם התכוון להזות על בהמה שאינה מקבלת טומאה והזה על האדם, אם יש באזוב עוד מים ישנה להזות על האדם, ואם התכוון להזות על האדם והזה על בהמה גם כשבאזוב יש עוד מים לא ישנה, ור"ע דייק שבפסוק לא כתוב והזה הטהור עליו וכתוב על הטמא לדרוש שהטמא שהזוה עליו נטהר, אך טהור שהזו עליו נטמא, ורבנן סוברים שזה ק"ו שאם נטהר הטמא ק"ו שלא יטמא הטהור, ור"ע אומר שע"ז אמר שלמה **אמרת אחכמה והיא רחוקה ממני**, ולרבנן, שלמה התכוון למה ששנינו שהמזה והמזים טהורים ואילו הנוגע במי חטאת נטמא, ואין לומר שהמזה טמא, שהרי נאמר **ומזה מי הנדה** וזה נאמר על הנוגע, ומה שכתוב בפסוק **ומזה והנוגע**, והמזה טעון כיבוס בגדים והנוגע לא טעון כיבוס, צריך לומר שמה שכתוב בפסוק **מזה הכוונה לנושא**, וכתוב בלשון **מזה** לומר שצריך שיעור בהזאה, וגם למ"ד שהזאה אינה צריכה שיעור זה רק על האדם שמזים עליו אך בכלי שטובלים בו את האזוב צריך שיעור ששנינו בפרה: כמה יהיה בהן ויהא כדי הזאה כדי שיטבול **עמוד** ב את ראשי הגבעולים ויזה.

אביי סובר שמשנתנו היא גם לדעת ר"ע, ואפשר להעמיד שהכה"ג עובד כל היום אך לפני השקיעה מזים עליו וטובל ויש לו הערב שמש.

כתוב במשנה בסדר העבודה קטורת ואח"כ נרות, וקשה שבתמיד שנינו מי שזכה במנורה ומי שזכה בקטורת ומשמע שהדלקה קודמת, ורב הונא אומר שמסכת תמיד היא כדעת ר"ש איש המצפה, אך קשה שבתמיד שנינו להפך שבא לקרן מזרחית צפונית ונותן הדם קודם בצד מזרח ואח"כ בצפון ובקרן מערבית דרומית נותן בצד מערב ואח"כ בדרום, ושמעון איש המצפה אמר שבתמיד נותן בקרן מזרחית צפונית, ובקרן מערבית דרומית מפריד ונותן במערב ואח"כ בדרום, ור' יוחנן אומר שהמשניות של יומא הם כר"ש איש המצפה, אך קשה

הכוונה על טהרו חצי המזבח וכמו שאומרים על חצי היום טיהרא, וא"כ חלק למעלה וחלק למטה **עמוד ב** ורבה בר עולא מפרש שהזה על גג המזבח וכמו שכתוב בפסוק **וכעצם השמים לטוהר**, ומה שמקדים לתת כשל עולה קודם נתינה כשל חטאת שבכל מקום הקרבת עולה קודמת, ומה שלא אומרים שיתן דרום מזרח וצפון מערב כי עולה טעונה יסוד וקרן דרומית מזרחית היא בלי יסוד, ומה שנותן קודם מזרחית צפונית ואח"כ מערבית דרומית כיון ששנינו שכל פניות שפונים צריכים להיות דרך ימין וא"כ פוגע קודם בקרן מזרחית צפונית, ואין לומר שהפסוק בא לומר שיעשו בחטאת כמעשה עולה, כי כתוב **על עולת התמיד יעשה ונסכו** שדברים של חטאת יעשו בעולה.

שנינו בתמיד שהממונה אמר לכהנים להביא טלה מלשכת הטלאים שהיתה בצד צפון מערב והיו שם ד' לשכות, לשכת הטלאים, לשכת החותמות, לשכת בית במוקד לשכת עושי לחם הפנים, וקשה שבמסכת מידות שנינו שהיו ד' לשכות בלשכת בית המוקד כמו קטוניות הפתוחות לטרקלין, שתיים מהן היו בקודש ושתיים בחול, ויש ראשי פספסין שמבדילים בין הקודש לחול לשכה במערב דרום היתה של טלאי הקרבן.

דף טז בדרום מזרח היתה לשכת עושי לחם הפנים, בצפון מזרח היתה לשכה שגנזו בה בית חשמונאי את האבנים ששקצו מלכי יון, בצפון מערב ירדו לבית הטבילה, רב הונא מבאר שהמשנה במידות היא כדעת ר"א בן יעקב ששנינו בתחילת מידות שעזרת נשים היתה באורך קל"ה אמה ורחבה קל"ה אמה, והיו בה ד' לשכות בד' מקצועותיה, בדרום מזרח היתה לשכת נזירים שבישלו בה הנזירים את שלמיהם ושלחו את שערם תחת הדוד, בצפון מזרח היתה לשכת העצים ששם כהנים בעלי מומין היו מתליעים את העצים שעצים מתולעים פסולים למזבח, בצפון מערב היתה לשכת המצורעים בדרום מערב היתה לשכה ור"א בן יעקב אמר שהוא שכח למה שימשה ואבא שאול אמר שבה נתנו יין ושמן במנחות ונקראה לשכת בית שמניא, ומסתבר שמסכת מידות היא כר"א בן יעקב ששנינו במידות שכל הכתלים היו גבוהים חוץ מכותל מזרח שהכהן ששרף הפרה עמד בהר המשחה ובשעת הזאת הדם הוא כיוון נגד פתח ההיכל, וכל פתחי הר הבית היו כ' אמה ברוחב י' אמה, ושנינו שלפנים מחומת הר הבית היה הסורג, ולפנים ממנו היה החיל י' אמות והיו י"ב מעלות משם לעזרת נשים גובה מעלה חצי אמה וארכה חצי אמה, ומשם היו ט"ו מעלות לעזרת ישראל גובה מעלה חצי אמה ואורכה חצי אמה, ור"א בן יעקב אומר שהיתה עוד מעלה גבוהה אמה ועליה נתון הדוכן, ויש בו ג' מעלות של חצי אמה, ולר"א בן יעקב מובן שכותל מזרחי צריך להיות נמוך שאל"כ לא יראה הפתח לכהן השורף כי הוא מוסתר מהאמה של הדוכן, אך לרבנן לא צריך להנמיך את הכותל המזרחי כי יש חצי אמה שממנה נראה הפתח.

רב אדא בר אהבה אומר שמה ששנינו שכותל מזרחי נמוך הוא כדעת ר' יהודה שהמזבח היה באמצע רוחב העזרה, והיה רחב ל"ב אמה **עמוד ב** י' אמות כנגד פתח ההיכל, וי"א אמה לצד צפון, וי"א אמה לצד דרום, וא"כ המזבח מסתיר את ההיכל וכתליו, אך יש לדחות שקשה לבאר את המשנה במידות כר' יהודה שהרי שנינו שאורך העזרה היה קפ"ז אורך ורוחב קל"ה,

ממזרח למערב קפ"ז, מהם י"א אמה מקום דריסת רגלי ישראל, י"א אמה מקום דריסת הכהנים, והמזבח ל"ב, בין האולם למזבח כ"ב, ההיכל ק' אמה, וי"א אמה אחורי בית הכפורת, וברוחב בין הדרום לצפון קל"ה הכבש והמזבח ס"ב, מהמזבח לטבעות של הקרבנות ח' אמות, מקום הטבעות כ"ד אמה מהטבעות לשולחנות ד' אמות מהשולחנות לנסיך שתולים בהם את הבהמות להפשיטם ד', מהנסיך לכותל העזרה ח' אמות ומה שנשאר זה בין הכבש לכותל ומקום הנסיך, ולפ"ז יוצא שרוב המזבח בדרום וא"א להעמיד כר' יהודה.

דף יז א"כ מוכח שהמשנה במידות היא כר"א בן יעקב. **רב אדא בר רב יצחק** אומר שלשכת הטלאים היתה בב' מקצועות, ולבא מצפון היא נראית בדרום, ולבא מדרום היא נראית בצפון, ומסתבר שבאמת הלשכה הזו היתה בקרן מערבית דרומית ממה שהקשו על המשנה בתמיד שלשכת לחם הפנים כתובה בסוף, ובמדות היא כתובה בתחילה שהיא היתה בקרן מזרחית דרומית, ותירץ רב הונא בר רב יהושע שהמשנה במידות מונה דרך ימין ואילו המשנה בתמיד מנתה דרך שמאל, **עמוד ב** ואם לשכת הטלאים היא באמת בדרום מערב, א"כ מבואר התירוץ על לחם הפנים כיון שהיא היתה בדרום מזרח, אך אם נאמר שלשכת הטלאים היתה בצפון מערב לא מתורץ כלום על לחם הפנים, שהרי יוצא שלשכת לחם הפנים היא בדרום מערב, ומה ששנינו כל פניות שאתה פונה יהיו לימין זה רק בעבודה אך לא כשמחשבים חשבון בעלמא.

שנו בברייתא שכה"ג מקריב חלק בראש שהוא אומר עולה זו אני מקריב מנחה זו אני מקריב, והוא נוטל חלק בראש שאומר חטאת זו אני אוכל אשם זה אני אוכל, ונוטל חלה מב' חלות, ד' או ה' לחמים מלחם הפנים, ולרבי נוטל ה' שכתוב **והיתה לאהרן ולבניו** מחצה לאהרן ומחצה לבניו ולכאורה ברישא שכתוב נוטל חלה מב' חלות זה כרבי שנוטל מחצה ובלחם בפנים שנוטל ד' או ה' זה לא מחצה, ואח"כ כתוב שלרבי לעולם נוטל ה' ואב"י אומר שגם הרישא כרבנן והם מודים שלא נותנים לו פחות מחלה אחת כי אין זה נאה לתת לו פרוסה.

דף יח וד' או ה' זה תלוי שאם משמר הנכנס נוטל ו' חלות וכן היוצא בשכר שהגיפו דלתות אותו היום, וא"כ לרבנן מורידים אחד מו' והכה"ג נוטל ה' ולר' יהודה שהנכנס נוטל ז', ב' בשכר הגפת דלתות והיוצא נוטל ה' א"כ מהעשר של חלוקתם נוטל הכה"ג אחד פחות מחצי שהן ד', ורבא אומר שכל הברייתא כרבי והוא סובר כר' יהודה ולכן נוטל הכה"ג חצי דהיינו ה' כשאין משמר המתעכב מיו"ט הסמוך לשבת, ואז מהי שנשאר נוטל הכה"ג מחצה ה', אך כשיש משמר המתעכב שנוטל ב' וא"כ נשאר ח' ואז נוטל מזה הכה"ג מחצה, אך לפ"ז קשה מדוע רבי אומר בסיפא לעולם ה'.

משנה מסרו לכה"ג זקנים מזקני ב"ד שקראו לפניו בסדר היום, ואומרים לו אישי כה"ג קרא בפ"ך שמא שכחת או שלא למדת, ובערב יו"כ בבוקר מעמידים אותו בשער מזרח ומעבירים לפניו פרים אלים וכבשים שיכירם ויהיה רגיל בעבודה וכל ז' הימים לא מנעו ממנו מאכל ומשקה אך בערב יו"כ לא הניחו לו לאכול הרבה שהמאכל מביא את השינה. **גמרא** לכאורה יתכן

שכה"ג שכח אך לא יתכן שלא למד שהרי לא מעמידים כה"ג עד שיהיה גדול מאחיו בכח בנוי ובחכמה ובעושר, ולאחרים גם אם אין לו אחיו הכהנים מגדלים אותו שכתוב **הכהן הגדול מאחיו** גדלהו משל אחיו, ואומר רב יוסף שזה דוקא במקדש ראשון אך במקדש שני מינו גם כהנים שאינם חכמים, כמו שאמרו שמרתא בת ביתוס הכניסה תרקיב דינרים לינאי המלך שימנה את בעלה יהושע בן גמלא לכה"ג.

הברייתא אומרת שהעבירו לפני הכה"ג גם שעירים, והמשנה לא מנתה שעירים שכיון שהם באים על חטא חלשה דעתו אם יעבירו לפניו, ופר אף שהוא בא על חטא אך הוא בא על שבטו ואם ידוע לו על חטא של משהו מהם הוא מחזירו בתשובה, אך בכל ישראל אינו יודע, ואמר רבינא שעל זה אומרים האנשים אם בן אחותך שוטר המלך אל תעבור לפניו בשוק.

לר' יהודה בן נקוסא מאכילים את הכה"ג סלתות וביצים לגרום לו לשלשל, אמרו לו שזה גורם לחימום, סומכוס אומר בשם ר"מ שלא מאכילים אותו אב"י שזה ר"ת אתרוג ביצים יין ישן, ויש אומרים לא אבב"י אתרוג ביצים בשר שמן ויין, ויש אומרים שגם לא יין לבן שהוא מביא את האדם לטומאה.

שנו בברייתא שלזב תולים במאכלו, ואמר אלעזר בר פנחס בשם ר' יהודה בן בתירא שלא מאכילים אותו חגב"י שזה ר"ת חלב גבינה ביצים יין, ולא גב"ם ר"ת מי גריסים של פול ובשר שמן ומוריים, ולא כל דבר שמביא לידי טומאה לרבות מה ששנינו שה' דברים מביאים את האדם לטומאה: השום **עמוד** ב והשחליים, חלגלוגות, ביצים, וגרגיר, כמו שכתוב **ויצא אל השדה ללקט אורות** וביאר ר"מ שזה גרגיר, ואמר ר' יוחנן שנקרא שמם אורות שהם מאירים את העיניים, ואמר רב הונא שהמוצא גרגיר אם יכול לאכלו יאכלנו, ואם לא יעבירונו על עיניו, ואמר רב פפא שזה נאמר על גרגיר הגדל במצר לבדו שכוחו גדול.

רב אמר שאכסנאי לא יאכל ביצים ויישן בטליתו של בעה"ב. **כשרב הגיע** לדרשיש הכריז איזה אשה רוצה להתחתן איתו ליום אחד, וכן הכריז ר' נחמן כשהגיע לשכנציב, ואף שר"א אמר שלא ישא אשה במדינה אחת ועוד אשה במדינה אחרת שמא יזדווגו הנולדים זה אצל זה ואח' ישא אחותו וימלא העולם ממזרות, ועל זה נאמר **ומלאה הארץ זמה**, ויש לומר שלת"ח יש פרסום ואין חשש שלא ידעו, ואף שרבא אמר שאשה שתבעוה להנשא צריכה ז' נקיים יש לומר שהיו מודיעים להן קודם ע"י שליחים, או שהם רק היו מתיחדים עמן כדי שיהיה להם פת בסלו, ולא יהיה להם מכשול.

משנה זקני ב"ד מסרו את הכה"ג לזקני כהונה והעלוהו לבית אבטינס והשביעוהו ואומרים לו אישי כה"ג אנו שלוחי ב"ד ואתה שלוחינו ושליח ב"ד, משביעים אנו עליך במי ששכן שמו בבית הזה שלא תשנה כלום ממה שאמרנו לך, והוא פורש ובוכה וגם הם, אם הוא היה חכם הוא דורש לבדו ואם לא ת"ח דורשים לפניו, ואם רגיל לקרות קורא ואם לא, קוראים לפניו באיוב ועזרא ודברי הימים וזכריה בן קבוטל אמר שלפעמים קרא לפניו בדניאל.

דף יט גמרא בבית אבטינס למדוהו חפינה, ואמר רב פפא שהיו ב' לשכות לכה"ג אחת לשכת פרהדרין ואחת בלשכת בית

אבטינס, ואחת היתה בצפון ואחת בדרום, כמו ששנינו במידות שהיו ג' לשכות בדרום: לשכת המלח שמלחו שם את הקרבנות, ולשכת הפרוה שמלחו שם עורות קדשים, ועל גבה היה בית הטבילה של כה"ג ביו"כ, לשכת המדיחים שהדיחו שם קרבי קדשים, ומשם היתה מסיבה לעלות לגג בית הפרוה, ג' לשכות היו בצפון: לשכת העץ שעליה אמר ר"א בן יעקב ששכח למה שימשה, ואבא שאול אמר שלשכת כה"ג היתה אחרי שתי הלשכות האחרות וגג שלשתם שוה, והיתה שם לשכת הגולה ששם היה בור הגולה שהיה נתון עליו גלגל ומשם ספקו מים לכל העזרה, לשכת הגזית ששם היתה סנהדרין גדולה של ישראל שדנה את הכהנים שמי שנמצא בו פסול לובש ומתעטף שחורים והולך, ומי שלא נמצא בו פסול לבש והתעטף לבנים ונכנס לשמש עם אחיו הכהנים.

אחת מהלשכות של כה"ג היתה בדרום ששנינו שהיו ז' שערים בעזרה: ג' בצפון וג' בדרום ואחד במזרח, בדרום שער הדלק, והשני שער הקרבן, והשלישי שער המים, במזרח היה שער ניקנור, והיו ב' לשכות מימינו ושמאלו לשכת פנחס המלביש והשניה לשכת עושי חביתין, בצפון שער הניצוץ, והיה עליו בנין אכסדרה ועלייה על גביו ששם שמרו הכהנים למעלה והלויים למטה, ולפנים ממנו החיל, השער השני שער הקרבן, והשלישי שער בית המוקד, והכה"ג עשה ביו"כ ה' טבילות וי' קידושים, וכולם היו בקודש על גג בית הפרוה חוץ מהראשונה שהיתה בחול על שער המים, והיא היתה בצד לשכתו, ולא ידוע אם לשכת פרהדרין בצפון ובית אבטינס בדרום או שבית אבטינס בצפון ולשכת פרהדרין בדרום, אך מסתבר שלשכת פרהדרין בדרום, שהכה"ג מקדים בבוקר להסך רגליו והולך לצפון ללמוד חפינה ואז מגיע לעבוד בביהמ"ק, ובערב מזים עליו ואח"כ הוא הולך לדרום וטובל והולך ללשכתו, אך אם לשכת פרהדרין היא בצפון א"כ הוא מקדים ומיסך רגליו והולך לדרום וטובל ולומד חפינה, ועובד בביהמ"ק כל היום ובערב מזים עליו ואח"כ הולך לטבול בדרום ואח"כ הולך שוב לצפון ללשכתו, וזה טירחה יתירה, ויש לדחות שעדיף להטריחו שאם הוא צדוקי יפרוש, או כדי שלא תזוח עליו דעתו, וזה מוכרח ממה שלא עשו את שתי הלשכות יחד או שמספיק לשכה אחת.

הזקנים אומרים לו אתה שלוחינו, ולכאורה יש מכאן ראייה שלא כדעת רב הונא בר רב יהושע שאומר שהכהנים הם שלוחי הקב"ה שאם נאמר שהם שלוחים שלנו **עמוד** ב לא יתכן שיש דבר שהאדם עצמו אינו יכול לעשות והשליח שלו יכול לעשות, ויש לדחות שהזקנים אומרים שאנו משביעים אותך על דעתנו ודעת ב"ד.

הכה"ג בוכה כיוון שחשדוהו והם בוכים כדברי ריב"ל שהחושד בכשרים לוקה בגופו, ועושים את ההשבעות הללו שלא יתקן את העשן בחוץ ויכניסנו כמנהג הצדוקים, והיה מעשה בצדוקי אחד שתיקן בחוץ והכניס וכשיצא שמח מאד אמר לו אביו אף שצדוקים אנו בכ"ז אנו מפחדים מהפרושים, אמר לו בנו שכל ימי הצטערתי על הפסוק **כי בענן אראה על הכפורת** ואמרתי מתי יבא לידי ואקיימנו ועכשיו אני שמח שקיימתי ולא עברו ימים מועטים ומת אותו כהן והוטל באשפה ויצאו תולעים מחוטמו, ויש אומרים שהוא ניגף מיד כשיצא, ור' חייא אמר שנשמע קול

קרבנות רבים, מקדימים מאשמורה הראשונה, שיש דין להקדים בלילה.

רב מבאר קריאת הגבר היינו שקרא הגבר ורב שילא מבאר קרא התרנגול, וכשהגיע רב למקומו של רב שילא ולרב שילא לא היה מתורגמן, ורב עמד עליו וביאר לעם קרא הגבר היינו אדם, אמר לו רב שילא שיבאר תרנגולת, אמר רב שאבוב הוא זמר יפה ובכ"ז הגרדיים לא נהנים ממנו, וכשהייתי אצל ר' חייא ביארתי כך ור' חייא לא אמר לי כלום, אמר רב שילא אתה הוא רב, רד למקומך, אמר רב שאם נשכרת לאדם עשה כל מלאכתו ואפילו ניפוץ צמר, ויש אומרים שרב אמר לו מעלין בקודש ואין מורידים, ויש ברייתא כדעת רב שגביני כרוז היה אומר עמדו כהנים לעבודתכם, ולויים לדוכנכם, וישראל למעמדכם, וקולו נשמע במרחק ג' פרסאות, ופעם אגריפס המלך היה בדרך ושמע אותו ממרחק ג' פרסאות וכשהוא בא לביתו הוא שלח לו מתנות, אך כח הכה"ג גדול יותר, ששנינו לקמן וכבר אמר אנא ה' ונשמע קולו ביריחו, ור' יוחנן אמר שהמרחק מירושלים ליריחו הוא י' פרסאות, וכל זה למרות שהכה"ג חלש מתעניתו וגם זה היה ביום שאמר ר' לוי שביום נשמע קולו של אדם פחות מהלילה, שגלגל חמה מנסר ברקיע כנגר שמנסר ארזים, והפסולת הזו נקראת לא, ושנו בברייתא שלולא קול גלגל חמה היה נשמע קול המונה של רומי ולולא קול המונה של רומי נשמע קול גלגל חמה

עוד שנו בברייתא שיש ג' קולות שהולכים מסוף העולם עד סופו: קול גלגל חמה, וקול המונה של רומי, וקול נשמה כשיוצאת מהגוף, ויש אומרים אף לידה, ויש אומרים אף קול השר שממונה על השקיית השדות.

בעזרה שמלאך בא וחבטו על פניו ונכנסו אחיו הכהנים ומצאו סימן של כף רגל עגל בין כתפיו, שעל המלאכים נאמר **ורגליהם רגל ישרה וכף רגליהם ככף רגל עגל**.

מובא במשנתנו זכריה בן קבוטל, ורב חנן בר רבא לימד את חייא בר רב לפני רב בן קפוטל כפ' ורב עשה סימן בידיו קבוטל, ורב לא אמר בפירושו כי היה עסוק בקר"ש, אך קשה שר' יצחק בר שמואל אמר שאסור גם לרמוז בעיניו ולקרוץ בשפתיו או להראות באצבעותיו ור' אלעזר חסמא אמר שעל הרומז בקר"ש נאמר **לא אותי קראת יעקב כי יגעת בי ישראל**, ויש לומר שאסור רק בפרק ראשון, ובפרק שני יכול לרמוז.

דרשו הפסוק ודברת במ במ ולא בתפילה ורק בדברי תורה יש לך רשות לדבר ולא בדברים אחרים, ור' אחא דרש ודברת במ שיעשה דברי תורה קבע ולא עראי, ורבא דרש מפסוק זה שהשח שיחת חולין עובר בעשה שכתוב **בם** ולא בדברים אחרים, ורב אחא בר יעקב אמר שעובר גם בלאו, שכתוב **כל הדברים יגעים לא יוכל איש לדבר**.

משנה אם ביקש הכה"ג להתנמנם מכים לפניו פרחי כהונה באצבע צרידה, ואומרים לו אישי כה"ג עמוד והפג אחת על הרצפה, והם מעסיקים אותו עד שיגיע זמן השחיטה. **גמרא** רב יהודה מבאר צרידא אצבע שהיא צרה של האחרת, והיינו אגודל, ורב הונא עשה כך ונשמע הקול בכל הישיבה.

אחת על הרצפה ביאר רב יצחק על אחת והיינו שיעשה קידה. **העסיקהו** עד זמן השחיטה ולא בנבל או כינור אלא בפה ואמרו **אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו**, ויקירי ירושלים לא ישנו כל הלילה כדי שכה"ג ישמע קול הברה שלא ירדם, ואבא שאול אמר שנהגו כך גם בגבולין זכר למקדש אך היו חוטאים, ואביי או ר"נ בר יצחק אמרו שזה נאמר על נהרדעא, שאליהו אמר לרב יהודה אחיו של רב סלא חסידא שכולם שואלים מדוע לא בא המשיח והרי היום יו"כ ובכ"ז נבעלו כמה בתולות בנהרדעא, אמר לו ומה אומר הקב"ה

דף כ אמר לו לפתח חטאת רובץ, אמר לו ומה אומר השטן, אמר אליהו שאין לשטן רשות להשטין ביו"כ, שהשטן גימטריא שס"ד ויש לו רשות להשטין שס"ד ימים מלבד יו"כ שאין לו רשות להשטין.

משנה כל ימות השנה תורמים את הדשן בקריאת הגבר או סמוך לה לפניה או אחריה, וביו"כ תורמים מחצות, וברגלים מאשמורה הראשונה, וברגלים לא היתה מגיעה קריאת הגבר עד שהתמלאה העזרה מישראל. **גמרא** שנינו בזבחים שאברים שפקעו מהמזבח קודם חצות מחזירים ויש בהם מעילה, אך אחר חצות אין מחזירים ולא מועלים בהם, ורב אומר שלומדים זאת ממה שכתוב בפסוק אחד **כל הלילה והקטיר**, ובפסוק אחר כתוב **כל הלילה והרים**, וא"כ יש לחלקו חציו להקטרה וחציו להרמה, ורב כהנא שואל ששנינו במשנתנו ברגלים מאשמורה הראשונה **עמוד ב** ואם נאמר שחצות הוא מהתורה א"כ איך מקדימים, ור' יוחנן מבאר שמהפסוק **כל הלילה** משמע עד הבוקר והתורה חוזרת שוב **עד הבוקר** ללמד שיש בוקר לבוקר של הלילה ולכן כל יום תורמים סמוך לקריאת הגבר, וביו"כ בגלל חולשתו של הכה"ג מקדימים מחצות, וברגלים שיש הרבה מישראל וגם יש